

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **Ing. J. B.**, proti žalovanému: **Městský úřad Humpolec, Stavební úřad**, se sídlem Horní náměstí 300, Humpolec, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 11. 2012, č. j. 10 A 102/2012 - 61,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 11. 2012, č. j. 10 A 102/2012 - 61, **se z r u š u j e**, a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobce Ing. J. B. domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 11. 2012, č. j. 10 A 102/2012 - 61, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Českých Budějovicích (dále též „krajský soud“) rozhodl napadeným usnesením ze dne 14. 11. 2012, č. j. 10 A 102/2012 - 61, tak, že se žalobci Ing. J. B. nepřiznává osvobození od soudních poplatků.

Krajský soud při svém rozhodování vyšel z toho, že žalobce podal dne 20. 8. 2012 žalobu směřující proti rozhodnutí Městského úřadu Humpolec, Stavebního úřadu ze dne 19. 6. 2012, č. j. STAV/12672/12/Za s.z. Ob/1982/2012, aniž splnil svou poplatkovou povinnost vyplývající z ust. § 4 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném v rozhodné době (dále jen „zákon o soudních poplatcích“).

Správní soud proto z důvodu nezaplacení soudního poplatku vyzval žalobce usnesením ze dne 18. 10. 2012 č. j. 10 A 102/2012 - 54, k tomu, aby do 7 dnů od doručení tohoto usnesení uhradil soudní poplatek za podanou žalobu ve výši 3.000 Kč s poučením, že nebude-li soudní poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude řízení před soudem zastaveno (toto usnesení bylo

adresátovi doručeno dne 22. 10. 2012). Žalobce na tuto výzvu reagoval podáním ze dne 25. 10. 2012, které bylo doručeno krajskému soudu dne 29. 10. 2012, v němž požádal o osvobození od soudních poplatků z toho důvodu, že je nezaměstnaný a pobírá pouze příspěvek na živobytí.

Krajský soud na základě podané žádosti o osvobození od soudních poplatků nato vyzval dne 30. 10. 2012 žalobce k vyplnění přiloženého potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech s tím, aby vyplněný formulář zaslal zpět správnímu soudu ve lhůtě jednoho týdne od doručení (tato výzva byla žalobci doručena dne 2. 11. 2012). Žalobce však ve stanovené lhůtě do 9. 11. 2012 ani do doby rozhodování krajského soudu dne 14. 11. 2012 nedodal krajskému soudu vyplněný formulář vzor 060 o. s. ř. (potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech) a ani jiným způsobem nedoložil údaje či podklady o svých aktuálních majetkových poměrech.

Za tohoto stavu pak nemůže správní soud provést žádnou úvahu o aktuálních majetkových poměrech žalobce jednoduše z toho důvodu, že ten nepředložil žádné doklady o svých majetkových poměrech.

Podle ust. § 36 odst. 3 první a druhé věty s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.

Vzhledem ke skutečnosti, že žalobce ani k výzvě správního soudu žádným způsobem nedoložil své majetkové a výdělkové poměry, nelze považovat za prokázané, že by splňoval podmínky pro osvobození od soudních poplatků.

Proti tomuto usnesení krajského soudu podal žalobce jako stěžovatel (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, kterou obsahově opřel o ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

Stěžovatel především namítl, že správní soud, který vydal napadené usnesení, byl nesprávně obsazen a toto rozhodnutí je tak zmatečné. Je tomu tak proto, že podle ust. § 30 odst. 2 zákona o soudech a soudcích vykonávají rozhodovací činnost soudci a citované usnesení vydala asistentka soudce, jež nemá rozhodovací pravomoc jako soudce.

Stejně tak mu nebylo před vydáním napadeného usnesení známo, kdo je jeho zákonným soudcem a proto byl tímto postupem zbaven možnosti namítat případnou podjatost soudce. Tím ovšem došlo k porušení ust. čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Stěžovatel musí také poukázat na nezvykle krátkou lhůtu jednoho týdne, kterou dostal od správního soudu k vyplnění formuláře potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Tato lhůta nestačí k tomu, aby byl rozsáhlý formulář řádně vyplněn, doplněn listinnými důkazy a teprve poté odeslán vyžadujícímu soudu. Lhůty, které správní soudy stanoví k vyplnění uvedeného formuláře, jsou přitom rozmanité. U některých správních soudů se pohybují v rozmezí jednoho až dvou týdnů, některé i v řádu jednoho měsíce. Stanovení jednotné lhůty by tak bylo zcela žádoucí. Navíc tento formulář byl zasílán v obálce typu III. se zeleným pruhem, která se jen vloží do schránky. Nelze tedy ani objektivně zjistit den vložení zásilky do schránky. Formulář měl být proto zasílán v obálce určené do vlastních rukou s modrým pruhem, která se v nepřítomnosti adresáta nejprve uloží, který si jí pak může po určitém čase oproti podpisu vyzvednout. Vzhledem k tomu, že v době doručování formuláře nebyl ve svém bydlišti a vyzvedl si obálku ze schránky 8. 11. 2011, považoval tento den také

pokračování

za den doručení. Odeslal-li proto vyplněný formulář doporučeným dopisem dne 14. 11. 2012 učinil tak včas.

Stěžovatel proto rozhodně namítá nesprávnost závěru krajského soudu, že mu byla výzva k vyplnění formuláře potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech s průvodním dopisem ze dne 30. 10. 2012 doručena dne 2. 11. 2011. Je tomu tak proto, že se v období od 1. 11. 2012 do 7. 11. 2012 nezdržoval na hlášené adrese a uvedené materiály si tak vyzvedl ze schránky dne 8. 11. 2011. Na obálce přitom nebylo ani vyznačeno, kdy byla tato zásilka dodána do schránky (přesný datum dodání písemností do schránky nejde poznat). Vzhledem k tomu, že obdržel zásilku až dne 8. 11. 2012, nemohl si ji vyzvednout dne 2. 11. 2012, jak tvrdí krajský soud. Tento soud tak nezjistil správně datum doručení předmětné zásilky a tím byl zásadním způsobem poškozen.

Stěžovatel také nemůže souhlasit se závěrem krajského soudu, že nepředložil žádné doklady, jež by mohly vést k úvahám o jeho majetkových poměrech. Již v podání ze dne 25. 10. 2012 (žádost o osvobození od soudních poplatků) sdělil krajskému soudu, že je nezaměstnaný a že pobírá pouze příspěvky na živobytí ve výši 3.410 Kč a na bydlení ve výši 2.114 Kč. Tyto finanční částky však podle zákona není možno použít k jinému účelu, tedy ani k zaplacení soudního poplatku za žalobu ve výši 3.000 Kč. Současně do spisu předložil i potvrzení z Úřadu práce – Oznámení o přiznání příspěvku na živobytí ze dne 26. 4. 2012 a Oznámení o přiznání příspěvku na bydlení ze dne 13. 6. 2012. Z tohoto důvodu bylo proto povinností krajského soudu vyčkat na další „potvrzení“, což se však nestalo, a krajský soud poté zbrkle zamítl žádost o osvobození od soudních poplatků. Správní soud tak porušil zákon tím, že ačkoliv měl k dispozici základní důkazy o majetkových poměrech ještě před dnem vydání napadeného usnesení dne 14. 11. 2012, jeho žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl s poukazem na to, že nepředložil žádné důkazy.

Stěžovatel ze shora uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení krajského soudu při vázanosti rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že napadené usnesení krajského soudu je třeba zrušit, a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud především netrval, pokud jde o podmínky řízení o kasační stížnosti, na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí (usnesení), jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému. Trvání na těchto podmínkách, vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení, by vedlo k popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, dostupný na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud proto opětovně zdůrazňuje, že musí trvat na svých závěrech, které vyslovil v této věci již v předchozích rozsudcích, a jež znovu opakuje pro větší instruktivnost a přehlednost.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v ust. § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je uvedeno, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.

Z ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. tedy vyplývá, že účastníkovi lze přiznat osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti. Žadatel je přitom povinen soudu prokázat věrohodným způsobem své majetkové a sociální poměry. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků musí správní soud přihlížet k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem. Při hodnocení majetkových poměrů žadatele je třeba přihlídnout nejen k výši jeho příjmů a množství disponibilních finančních prostředků, ale též k jeho možnosti si tyto prostředky opatřit. Rozhodnutí o žádosti pak musí vždy vycházet z konkrétního posouzení naplnění výše uvedených podmínek a musí odpovídat tomu, aby žadateli nebylo jen pro jeho majetkové a sociální poměry znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo. Osvobození od soudních poplatků je proto možno přiznat pouze osobě, která objektivně není schopna soudní poplatek zaplatit a nemá jinou možnost, jak se domoci svých práv než cestou soudního řízení. Vždy je však nutno přihlížet i ke konkrétním možnostem žadatele finanční prostředky si opatřit. Objektivní hlediska pro posuzování tíživosti poměrů žadatele nejsou v současné době v platném právu vyjádřeny. Soudy jsou tak nuceny překlenout tento nedostatek v každém konkrétním případě interpretací. Vyhodnocení všechokolností, které v této věci vypovídají o poměrech žadatele, je tak věcí úvahy soudu a promítá se do závěru, zda je žadatel, s ohledem na své poměry, schopen zaplatit soudní poplatky. Jestliže mu to jeho poměry nedovolují, je soud povinen mu přiznat tomu odpovídající osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu nebo zčásti.

Předmětem napadeného usnesení krajského soudu je posouzení opodstatněnosti žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků ze dne 25. 10. 2012.

Z dikce ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. především vyplývá, že účastník může být osvobozen od soudních poplatků při splnění těchto tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků.

Stěžovatel jako žalobce a současně i jako žadatel o osvobození od soudních poplatků sdělil krajskému soudu v žádosti ze dne 25. 10. 2012, že je nezaměstnaný a že pobírá pouze příspěvek na živobytí ve výši 3.410 Kč, který slouží pouze na úhradu základních životních potřeb a příspěvek na bydlení ve výši 2.114 Kč, jež slouží na úhradu části nákladů na bydlení. Tyto finanční částky však podle zákona není možno použít k jinému účelu, tedy ani k zaplacení soudního poplatku ve výši 3.000 Kč. Současně do spisu předložil i potvrzení z Úřadu práce –

pokračování

Oznámení o přiznání příspěvku na živobytí ze dne 26. 4. 2012 a Oznámení o přiznání příspěvku na bydlení ze dne 13. 6. 2012.

Nejvyšší správní soud nemůže přisvědčit námitce stěžovatele, že krajský soud byl při svém rozhodování nesprávně obsazen.

Postavení asistentů soudců krajského soudu je upraveno v ust. § 36a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích). Ustanovení § 4 a § 5 tohoto zákona stanoví, že „*asistent soudce vykonává jednotlivé úkony soudního řízení z pověření soudce, pokud tak stanoví zvláštní zákon nebo rozvrh práce. Asistent soudce je oprávněn podílet se na rozhodovací činnosti soudu v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem pro vyšší soudní úředníky; na jeho postavení se přiměřeně použijí ustanovení upravující postavení vyšších soudních úředníků*“. Konkrétní pravomoci asistentů krajského soudu lze pak nalézt v ust. § 10 a § 11 zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění účinném ke dni vydání napadeného usnesení (dále jen „zákon o vyšších soudních úřednících“). Za této právní úpravy proto mohl asistent soudce na základě ust. § 10 odst. 3 písm. e) zákona o vyšších soudních úřednících rozhodnout o osvobození (resp. neosvobození) od soudních poplatků (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2008, č. j. 4 As 5/2008 - 49 publikovaný pod č. 1681/2008 Sbírkou soudních rozhodnutí Nejvyššího správního soudu).

Právní úpravou úkonů, které může v soudním řízení vykonávat vyšší soudní úředník, resp. asistent soudce, se zabýval Ústavní soud ve svém plenárním nálezu ze dne 22. 5. 2013, sp.zn. Pl. ÚS 31/10, ze kterého vyplývá, že je nepřijatelné, aby vyšší soudní úředník, resp. asistent soudce, meritorně rozhodoval, bez ohledu na formu rozhodnutí. Ústavní soud proto zrušil předmětnou právní úpravu (§ 11 zákona č. 121/2008 Sb., a to ke dni 31. 12. 2013. Rozhodnutí vyšších soudních úředníků či asistentů soudců učiněná podle zrušené právní úpravy však do tohoto data zůstávají z důvodu právní jistoty vykonatelná. Uvedený nálezh proto nemá na účinky napadeného usnesení krajského soudu žádný vliv (shodně např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2013, č. j. 1 Aps 11/2013 - 25, dostupný na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud s ohledem na shora uvedené také nemůže vyvozovat závěry s dopadem na zákonost napadeného usnesení jen ze skutečnosti, že stěžovateli před vydáním tohoto rozhodnutí nebylo známo, kdo bude rozhodovat o jeho žádosti.

Je tomu tak proto, že z rozvrhu práce krajského soudu vyplývá, který asistent činí jednotlivé úkony soudního řízení a navíc jsou zde jiné zásadnější nedostatky, které vedly ke zrušení napadeného usnesení a vrácení věci k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud musí v tomto konkrétním případě přisvědčit námitce kasační stížnosti stěžovatele, že mu krajským soudem byla poskytnuta k vyplnění, doložení a předložení formuláře potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech objektivně nezvykle krátká doba navíc za situace, že k zaslání tohoto formuláře s žádostí o jeho vyplnění byl zvolen způsob doručení, jež spočívá jen ve vložení popsaných materiálů do schránky (obálka typu III. se zeleným pruhem) a že ze zásilky nebylo možno zjistit ani den vložení písemností do schránky.

V tomto případě je třeba zdůraznit, že stěžovateli stanovená lhůta k zaslání vyplněného formuláře potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech krajskému soudu do jednoho týdne (aniž bylo uvedeno, kdy tato lhůta začíná běžet), není lhůtou náhradní (lhůtou ke splnění povinnosti, k níž byl dříve stěžovatel povinen) jako je tomu u dodatečného zaplacení soudního poplatku.

Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07, dostupném na www.nalus.usoud.cz, jež se týká sice problematiky lhůt k zaplacení soudních poplatků, obecně zdůraznil, že i u soudcovských lhůt je třeba hodnotit to, zda jejich délka vyhoví požadavkům na spravedlivý proces, a to z hlediska přiměřenosti konkrétní lhůty a případné svévole při stanovení její délky a z hlediska zákazu neodůvodněně nerovného zacházení.

Nejvyšší správní soud ve shodě s uvedenou judikaturou Ústavního soudu dospěl k závěru, že stěžovateli stanovená lhůta do jednoho týdne k zaslání vyplněného formuláře potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech krajskému soudu (aniž bylo uvedeno, kdy tato lhůta začíná běžet), zvláště za situace, kdy nejde o lhůtu náhradní, je v tomto případě příliš krátká, vzhledem k celkovým časovým dimenzím, v nichž se soudní řízení o žalobě zpravidla odehrává, i vzhledem k povaze úkonu, který má stěžovatel, jemuž je lhůta stanovena, v ní uvedený úkon učinit.

Je tomu tak proto, že taková lhůta obecně nutí žadatele o osvobození od soudních poplatků prakticky ze dne na den, bez přihlídnutí k možné legitimní nepřítomnosti žadatele v místě bydliště z různých důvodů (nemoc, dovolená, cesty, návštěvy, obtíže s vyřizováním běžných záležitostí z důvodu špatného zdravotního stavu, odlehlost bydliště od míst s administrativní infrastrukturou apod.), zajistit často s velkými obtížemi vyplnění předepsaného formuláře, doložit údaje tam uvedené a ještě tyto materiály předat k doručení krajskému soudu. Uložení takové lhůty se nereflektuje realita běžného života mnohých účastníků řízení, kteří jsou žadateli o osvobození od soudního poplatku. Navíc je tato lhůta nepřiměřená a zbytečně krátká i ve srovnání s celkovou obvyklou délkou soudního řízení (pokud stát požaduje po soukromé osobě, aby učinila určitý úkon ve lhůtě jednoho týdne, mělo by být také řízení, v rámci něhož má být takový úkon činěn, zpravidla skončeno též v reálném čase). Tak tomu však až na výjimky (zejm. řízení ve věcech volebních či řízení ve věcech obchodního rejstříku) v soudnictví není možné již jen z povahy celkové složitosti obvyklého soudního řízení, a to ani v nadprůměrně rychle rozhodující justici. Smyslem a účelem lhůty je proto v daném případě určit časový interval (sice relativně krátký, avšak vzhledem k povaze vyžadovaného úkonu a k celkové obvyklé délce řízení, v němž je úkon vyžadován, přiměřený), v němž má účastník řízení dodatečně splnit svoji procesní povinnost, aby bylo možno pokračovat v řízení. Za této situace proto bylo stanovení jednotýdenní lhůty k úkonu v řízení, které bylo zahájeno dne 20. 8. 2012 podáním žaloby, jež v nejlepším případě ještě potrvá vícero měsíců, příliš tvrdým, necitlivým a zbytečně striktním a nadměrně zatěžujícím způsobem uplatňování veřejné moci.

Shora uvedeným způsobem stanovená délka lhůty k předložení požadovaných písemných materiálů krajskému soudu však měla i zásadní dopad na způsob rozhodnutí o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků.

Krajský soud při svém rozhodování vyšel z toho, že na základě žádosti stěžovatele ze dne 25. 10. 2012 o osvobození od soudních poplatků vyzval dne 30. 10. 2012 stěžovatele k vyplnění přiloženého potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech s tím, aby vyplněný formulář zaslal zpět ve lhůtě jednoho týdne od doručení (tato výzva byla žalobci doručena dne 2. 11. 2012). Stěžovatel však ve stanovené lhůtě do 9. 11. 2012 ani do doby rozhodování krajského soudu dne 14. 11. 2012 nedodal krajskému soudu vyplněný formulář vzor 060 o. s. ř. (potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech) a ani jiným způsobem nedoložil údaje či podklady o svých aktuálních majetkových poměrech.

pokračování

Vzhledem k tomu nemohl správní soud provést žádnou úvahu o aktuálních majetkových poměrech stěžovatele jednoduše z toho důvodu, že ten nepředložil žádné doklady o svých majetkových poměrech, a proto stěžovateli nepřiznal osvobození od soudních poplatků.

Stěžovatel naproti tomu rozhodně namítá nesprávnost závěru krajského soudu, že mu byla výzva k vyplnění formuláře potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech s průvodním dopisem ze dne 30. 10. 2012 doručena dne 2. 11. 2011. Je tomu tak proto, že se v období od 1. 11. 2012 do 7. 11. 2012 nezdržoval na hlášené adrese a uvedené materiály si tak vyzvedl ze schránky dne 8. 11. 2011. Na obálce přitom nebylo vyznačeno, kdy byla tato zásilka vložena do schránky (přesný datum vložení písemností do schránky nejde poznat). Vzhledem k tomu, že v době doručování formuláře nebyl ve svém bydlišti a vyzvedl si obálku ze schránky 8. 11. 2011, považoval tento den také za den doručení. Odeslal-li proto vyplněný formulář doporučeným dopisem dne 14. 11. 2012 učinil tak včas (krajskému soudu byl tento materiál doručen fyzicky dne 15. 11. 2012).

Z uvedeného proto vyplývá, že pokud by krajský soud stanovil stěžovateli k předložení požadovaného materiálu nikoliv lhůtu jednoho týdne, ale např. lhůtu 15 dnů (která je ale také poměrně krátká), tato lhůta by vedla při výše popsaném chodu a sledu úkonů ve věci k tomu, že by stěžovatel předložil požadované věci včas. V této souvislosti však není bez významu ani to, že na obálce, v níž byla stěžovateli zasílána písemnost a kterou si od něho vyžádal Nejvyšší správní soud, není patrné, kterého dne byla zásilka s písemností skutečně vložena do schránky stěžovatele (přesný datum vložení písemností do schránky nejde poznat). I tato skutečnost stěžovateli po návratu do bydliště znemožnila poznání dne skutečného vložení zásilky do jeho domovní schránky a tím i následné splnění výzvy správního soudu. Obdobného charakteru je pak i nepřesnost krajského soudu ve výzvě stěžovateli ze dne 30. 10. 2012, aby vrátil tomuto soudu vyplněný formulář vzoru 060 o. s. ř. ve „lhůtě 1 týdně“, aniž bylo uvedeno, od jakého okamžiku se tato lhůta počítá a poučení o tom, jaký důsledek stíhá adresáta výzvy v případě nevyhovění v požadované lhůtě (§ 36 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se z důvodu příliš krátké lhůty stanovené stěžovateli k předložení požadovaných materiálů, která vede ke zrušení napadeného usnesení krajského soudu, již blíže nevyjadřuje k otázce fikce doručení písemností, k rozdílu mezi doručenkou typu I. a III. a ke způsobu doručování výzvy k vyplnění potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech (§ 49 o. s. ř. a § 50 o. s. ř.).

Nejvyšší správní soud přisvědčuje kasační stížnosti i v tom, že stěžovatel již v žalobě ze dne 19. 8. 2012 (doručené dne 20. 8. 2012) žádal krajský soud o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce (advokáta) v řízení o žalobě proti správnímu rozhodnutí a že tuto žádost opakoval ve svém podání ze dne 25. 10. 2012, kde již uváděl konkrétní důvody své žádosti, výši příspěvku na živobytí a výši příspěvku na bydlení, což doložil i oznámeními o přiznání příspěvků, které jsou poskytovány účelově a nikoliv na zaplacení soudního poplatku za žalobu.

Z obsahu spisu skutečně vyplývá, že stěžovatel již v podání ze dne 25. 10. 2012 (žádost o osvobození od soudních poplatků) sdělil krajskému soudu, že je nezaměstnaný a že pobírá pouze příspěvky na živobytí ve výši 3.410 Kč a na bydlení ve výši 2.114 Kč. Tyto finanční částky však podle zákona není možno použít k jinému účelu, tedy ani k zaplacení soudního poplatku ve výši 3.000 Kč. Současně do spisu předložil i potvrzení z Úřadu práce – Oznámení o přiznání příspěvku na živobytí ze dne 26. 4. 2012 a Oznámení o přiznání příspěvku na bydlení ze dne 13. 6. 2012, z nichž výše uvedené částky vyplývají.

Krajský soud ale poměrně striktně a ne zcela citlivě (stěžovatel bez poučení o procesních právech a povinnostech ve smyslu ust. § 36 odst. 1 s. ř. s. předložil sám uvedené základní podklady o majetkových poměrech ještě přede dnem vydání napadeného usnesení dne 14. 11. 2012, a nešlo tedy o účastníka ignorujícího plnění svých povinností vůči soudu), žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků zamítl s poukazem na to, že nepředložil žádné důkazy.

Z výše uvedeného proto vyplývá, že tvrzení krajského soudu o absenci všech podkladů a důkazů o osobních, majetkových a výdělkových poměrech stěžovatele, což zcela bránilo v úvaze o zákonných podmínkách pro osvobození od soudních poplatků, neodpovídá plně skutečnosti. I v tomto případě měl krajský soud s ohledem na již uvedené stanovit delší lhůtu ke splnění povinností stěžovatele, případně urgovat předložení požadovaných materiálů, aby mohl rozhodnout věcně o žádosti o osvobození od soudních poplatků.

Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů zrušil napadené usnesení krajského soudu [jiná vada řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

V dalším řízení bude na krajském soudu, aby se znovu zabýval všemi skutečnostmi a námitkami stěžovatele vyslovenými v žádosti o osvobození od soudních poplatků, ve smyslu odůvodnění tohoto rozsudku opět zaslal stěžovateli k vyplnění vzor 060 o. s. ř., vyzval stěžovatele k aktualizaci příspěvku na živobytí, doplatku na bydlení, případně jiné dávky, ověřil tvrzení stěžovatele vyžádaným spisovým materiálem správního orgánu, který rozhodl o přiznání uvedených dávek, věcně vyhodnotil všechny získané důkazy z hlediska existence důvodů pro osvobození od soudních poplatků, porovnal na jedné straně majetkové poměry dotyčného účastníka řízení, na druhé straně pak výši soudního poplatku se zřetelem na případné další náklady spojené s předmětným řízením před soudem, a podle výsledku a vyhodnocení zjištěných skutečností vydal rozhodnutí, které bude odpovídat zákonu.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti rozsudkem bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ust. § 109 odst. 2 s. ř. s.

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. července 2014

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu